

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA STEPINČEVO

(Zagreb, katedrala, 10. veljače 1998.)

Misna čitanja: 2 Tim 3,10–15; Mt 10,16–25

1. Ova sveta misa okupila nas je danas pokraj groba sluga Božjega kardinala Alojzija Stepinca, zagrebačkoga nadbiskupa, na dan njegova blaženog preminuća. Ovo nas slavlje ispunja dubokim ganućem i radošću. Iz srca proizlaze osjećaji hvale Bogu što je darovao Crkvi zagrebačkoj, Crkvi u hrvatskome narodu, kao i općoj Crkvi, pastira i učitelja, svjedoka i mučenika u osobito teškim vremenima naše nedavne prošlosti.

Papa Ivan Pavao II. kaže: »U našem stoljeću ponovno imamo mučenike (...) velike Božje stvari. Koliko je moguće, ne smije se izgubiti njihova svjedočanstva.«¹ S ovoga mjesta, stoga, odajem zahvalnost i priznanje našem zaslužnom zagrebačkom nadbiskupu u miru, kardinalu Franji Kuhariću, koji je od godine 1971. sve do godine 1997. na zadušnicama 10. veljače u zagrebačkoj katedrali, u dvadeset i sedam govora ocrtao duhovni profil i učiteljske poruke sluga Božjega Alojzija Stepinca. Moj je dragi prethodnik, kardinal Kuharić, govorio i naviještao riječ Božju u zgodno i nezgodno vrijeme i tako nam ostavio u baštinu neprocjenjivo svjedočanstvo istine, pravde i ljubavi.

---

¹ IVAN PAVAO II., *Nadolaskom trećeg tisućljeća (Tertio millennio adveniente)*, KS, Zagreb, 1996., br. 37.

2. Sveti Pavao, apostol naroda, danas nam poručuje: »Svi koji hoće živjeti pobožno u Kristu Isusu, bit će progonjeni« (2 Tim 3,12). Evanđelje je uvijek »znak osporavan« (Lk 2,34). Svijet se spašava po patnji i smrti Sina Čovječjega. Isus Krist došao je k svojim, ali ga njegovi ne primiše (usp. Iv 1,11). On nas je ljubio do kraja (usp. Iv 13,1), a bio je predan, osuđen na smrt i raspet. Na taj je način ispunio žrtvu ljubavi, da bismo mi život imali (usp. Iv 10,10). Mučenička smrt i uskrsnuće Kristovo središnje su teme Novoga zavjeta.

Drugi vatikanski koncil uči da mučeništvo, po kojemu učenik postaje sličan Učitelju, Crkva smatra osobitim darom i najvećim dokazom ljubavi te nastavlja: »Iako je to dano samo malobrojnim, ipak svi moraju biti spremni ispovijediti Krista pred ljudima te ga na križnome putu nasljedovati usred progonstava koja Crkvi nikada neće nedostajati.«²

Mučeništvo je poziv. Ono nije samo plod ljudskoga nastojanja, nego u prvome redu odgovor na Božji zov, kojim Bog poziva izabranika na posebno svjedočanstvo ljubavi. U snazi zajedništva života koje se uspostavlja po Duhu Svetomu između Krista i njegovih učenika, sam Krist nastavlja živjeti u svojim izabranicima koji se u slobodi svoga bića otvaraju djelovanju Duha Svetoga. Zbog toga životnog zajedništva između Krista i mučenika, koji su živi udovi mističnoga tijela Kristova, sam Krist po svome Duhu govori i djeluje u njima. »Kad vas predaju, ne budite zabrinuti kako ili što ćete govoriti. Dat će vam se u onaj čas što

---

² Lumen gentium 42; u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL *Dokumenti*, KS, Zagreb, 2008.

ćete govoriti. Ta ne govorite to vi, nego Duh Oca vašega govori u vama« (Mt 10,19–20).

Crkvi progonstva nikada neće nedostajati, kako to izričito kaže Drugi vatikanski koncil. Naime, postoji milosno zajedništvo između Krista i Kristovih. »Blago vama kad vas pogrde i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!« (Mt 5,11–12). »Nije učenik nad Učiteljem... Dosta je da učenik bude kao njegov učitelj« (Mt 10,24–25). »Ako su mene progonili, i vas će progoniti« (Iv 15,20). To je život Kristov koji se nastavlja u njegovoj Crkvi. Mučeništvo se ostvaruje po Gospodinovoj milosti, čija se moć očituje u ljudskoj slabosti. Samo to daje pravo tumačenje hrabrosti i nadljudskoj postojanosti koja se je očitovala u mučeništvu.

Mučeništvo kao perspektiva mogućnost je koja je stalno otvorena za Kristovu Crkvu. Mučeništvo daje ozbiljnost kršćanskomu životu. Bez misterija križa gubi se kršćanski identitet, a kršćanstvo tada upada u utopijski bijeg prema zatvorenoj ovozemnoj budućnosti. Posadašnjenjem Crkva ne smije upasti u napast da isključi mučeništvo iz duhovnoga obzorja, nego dapače treba težiti da mučeništvo postane očitije i prepoznatljivije.

3. Mučeništvo je na izvrstan način bilo vidljivo i prepoznatljivo u životu sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca. Od samoga početka pastirske službe on je živo osjećao da je to njegov poziv, da Bog to od njega očekuje. Osjećao je da će postati žrtva svoga nadbiskupskog

služenja. U svome obrambenom govoru na sudu, 3. listopada 1946., rekao je: »Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego jer mi je savjest čista, pripravan sam svaki čas umrijeti.«³ Krašički župnik, blage uspomene Josip Vraneković, 11. listopada 1954., na godišnjicu osude Sluge Božjega zapisao je ove Kardinalove riječi: »Ako treba trpjeti, trpjet ćemo, ako u zatvor, u zatvor, ako umrijeti, umrijeti, ali sotoni popustiti – to nikada!«⁴ Tajnik vatikanskoga poslanstva u Zagrebu Giuseppe Massucci zapisao je krajem 1945., kada su se u Zagrebu skupljali potpisi za uhićenje nadbiskupa Stepinca: »Ako se to dogodi – kazao je tada naš Nadbiskup – izvijestite Svetog Oca da rado dajem život za Katoličku Crkvu.«⁵

Stepinčeva spremnost na žrtvu bila je čista od svake mržnje i neprijateljstva. Kardinal toliko puta naglašava: »Ne smijemo mrziti!« To nam na osobit način svjedoče Vranekovićevi dnevni. Dana 22. listopada 1956. župnik Vraneković zapisao je ove Nadbiskupove riječi: »Gledam milicajca kako budno pazi svaki naš pokret i tko dolazi k nama. (...) Mi ih ne smijemo mrziti! Daleko to od nas! Jadni su vidim ti naši stražari. Čuvaju svoj kruh – ispričavaju se. Vjerujem da je gorak taj kruh. Da sve ovo jednostavno svrši i da odem u Zagreb, vjerujte mi bio bih sretan da svima mogu prirediti jedan dobar objed. Sve bih ih bez razlike okupio oko stola.«⁶ Kardinalov životopisac otac Aleksa Benigar o

---

³ J. BATELJA – C. TOMIĆ (prir.), *Alojzije kardinal Stepinac. Propovijedi, govori, poruke (1941–1946)*, AGM, Zagreb, 1996., str. 282.

⁴ J. BATELJA, *Živjeti iz vjere. Duhovni lik i pastirska skrb kardinala Alojzija Stepinca*, Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu, Zagreb, 1990., str. 251.

⁵ *Isto*, str. 246.

⁶ *Isto*, str. 288.

Stepinčevoj herojskoj volji i odluci opraštanja svjedoči: »Nije se našlo ni u Vranekovićevom dnevniku ni u drugim dokumentima da bi ikada Kardinal kazao koju riječ žalbe protiv onih koji su ga progonili. Naprotiv, u različitim je zgodama naglašavao zapovijed Kristovu da smo dužni ljubiti i svoje neprijatelje i moliti za one koji nas progone.«⁷ Taj nam je kršćanski stav kao naš pastir i učitelj sluga Božji kardinal Alojzije Stepinac ostavio i kao svoju oporuku.

Nadbiskup Stepinac bio je spreman dragovoljno i velikodušno prikazati svoj život Bogu i tako ispuniti svoje biskupsko služenje. Ovako je posvjedočio 16. srpnja 1954. godine: »Vidim da mi nema duga boravka na zemlji. U ruke Božje! Ali dok sam tu, ne popuštam. Neka bude žrtva, ako je to volja Božja, samo neka se širi Crkva Božja, neka se dobri Bog smiluje jadnom čovječanstvu, a posebno našem narodu.«⁸ »Savjest nam je čista i mirna!« Pod tim znakom stoji sav Stepinčev zatvorenički i zatočenički život i trpljenje kao i njegova mučenička smrt. S tom je sviješću smireno i dostojanstveno izdržao lepoglavski zatvor i svoje krašičko zatočeništvo do prijelaza u vječnost 10. veljače 1960. godine.

4. Glas o svetosti i mučeništvu kardinala Alojzija Stepinca širio se još za vrijeme njegova ovozemaljskoga života, a s danom njegove smrti počinje rastuća posmrtna proslava. Kada je u subotu 13. veljače 1960.

---

⁷ A. BENIGAR, *Alojzije Stepinac, hrvatski kardinal*, Glas Koncila – Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1993., str. 706.

⁸ J. VRANEKOVIĆ, *Dnevnik. Život u Krašiću zaslužjenog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca. Knjiga II*, Postulatora blaženoga Alojzija Stepinca, Zagreb, 2006., str. 236.

vjerni puk dostojno dočekaao njegov pobjedonosni posmrtni povratak u njegovu i našu zagrebačku katedralu, postao je Stepinčev grob sve do danas, kako to kaže naš kardinal Franjo Kuharić, stalna meta velika i neprekinuta hodočašća.

Smrt nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca bila je smrt mučenika, kao posljedica dugih četrnaest godina nepravedne izolacije, pod stalnim fizičkim i moralnim pritiscima i trpljenjima svake vrste. Neprijatelju je bilo lakše oduzeti život kardinalu Stepincu, nego pokolebati ga u vjernosti Bogu, Crkvi i povjerenomu mu narodu. Taj kršćanski puk hodočasti njegovu grobu jer u svojoj vjerničkoj duši duboko osjeća kako onaj koji je umro za Krista, s Kristom i u Kristu na osobit način sudjeluje u slavi Kristovoj.

Mučeništvo pretpostavlja u prvomu redu temeljitu vjeru u Boga. To je vjera koja pokreće i usmjeruje čitavu osobu i koja se u nadi potpuno predaje Bogu. »In Te, Domine, speravi! U Tebe se, Gospodine, uzdam!«, bilo je biskupsko i životno geslo sluge Božjega, kardinala Stepinca. Takav stav može ostati postojan samo ako se ukorijeni u ljubav prema Bogu koja se razlijeva prema Crkvi i svakome čovjeku.

U mučeništvu čovjek doživljava i prihvaća svoju potpunu nemoć i potrebu da se sasvim osloni na Božju milost. Kod mučenika se očituje čista i nezainteresirana ljubav koja vodi do herojskoga svjedočenja krijeposna života. Mučenništvo, nadalje, ima uvijek crkveni i socijalni karakter. Dobar čin jednoga uda mističnoga tijela Kristova koristi svima. Mučenništvo, napokon, ima uvijek i eshatološko značenje jer na poseban način govori kako sljedbenici Krista Raspetoga i Uskrsloga nemaju ovdje trajnoga grada, nego onaj budući traže (usp. Heb 13,14).

5. Sveti Otac poziva Crkvu da na pragu trećega tisućljeća kršćanstva ne prepusti zaboravu one koji su pretrpjeli mučeništvo u našem stoljeću kako bi Apostolska Stolica mogla popuniti martirologije opće Crkve, pazeći napose na svetost onih koji su u naše vrijeme potpuno živjeli u Kristovoj istini.⁹ Na najsvečanijoj euharistiji u Hrvatskoj, na zagrebačkome hipodromu 11. rujna 1994. godine, Papa je o našem Sluzi Božjem izrekao nezaboravnu pohvalnicu: »U ovom trenutku mislim na svijetle likove brojnih svetaca vaših sunarodnjaka koje vi dobro poznate. S uzbuđenjem mislim, posebno, na stranicu vaše suvremene povijesti, stranicu vjernosti Kristu i njegovoj Crkvi napisanu godinama nakon Drugog svjetskog rata. Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac bio je protagonist te povijesne stranice, plativši patnjama i kušnjama svake vrsti svoju hrabrost i privrženost Evanđelju.«¹⁰

Na taj način lik kardinala Alojzija Stepinca ostaje svjedočanstvo jednoga povijesnog razdoblja. On postaje znak vremena. On je spasiteljski putokaz i svjetionik za Crkvu u hrvatskomu narodu. On je bedem naše vjernosti Bogu i Katoličkoj Crkvi sa Svetim Ocem na čelu. On je uzor i ohrabrenje za pravo rodoljublje i vjerno domoljublje. On je nadahnuće za ispravnu ljubav prema svome narodu i za dosljedno poštivanje dostojanstva svake ljudske osobe.

Draga braćo i sestre, draga djeco i mladi, dragi roditelji: očevi i majke, bake i djedovi, bolesnici, patnici i prognanici, draga braćo svećenici, redovnici i časne sestre redovnice, draga braćo u Episkopatu,

---

⁹ Usp. IVAN PAVAO II., *Nadolaskom trećeg tisućljeća*, br. 37.

¹⁰ IVAN PAVAO II., *Govori u Hrvatskoj (10. i 11. rujna 1994.)*, str. 23.

večeras u ovome svečanom euharistijskom slavlju, dok stojimo na pragu trećega tisućljeća, sluga Božji, nadbiskup Alojzije Stepinac, zagovarajući za nas pred prijestoljem Jaganjčevim ponavlja u naše ime riječi Prvaka Apostolskoga zbora: »Gospodine, kamo da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga« (Iv 6,68).

Ove godine, mjeseca svibnja, dana 8. slavimo 100. obljetnicu rođenja sluge Božjega Alojzija Stepinca. Neka ova godina, koja je u vidu pripreme na Veliki jubilej posvećena Duhu Svetome, bude i Stepinčeva godina. Potrebno je da ovu godinu doživimo kao neodgodiv izazov za što bolje upoznavanje njegova uzorna lika i velike vjerničke zbilje za koju je živio i koja je nadahnjivala slugu Božjega Alojzija Stepinca. Tim povodom uskoro ću uputiti svećenstvu, redovništvu i vjernome puku Zagrebačke nadbiskupije posebno pastirsko pismo.

I dok s velikom čežnjom iščekujemo radosni dan kada će se potvrditi svetost najsvjetlijega lika Crkve zagrebačke – sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca – završavam ovo razmišljanje sa željom da uvijek ostanemo na tragu Stepinčeva uzora koji je, kako reče Ivan Pavao II., »svojom prisutnošću, svojim radom, svojom hrabrošću i strpljivošću, svojom šutnjom i, napokon, svojom smrću, pokazao da je istinski čovjek Crkve«. ¹¹ Amen.

---

¹¹ IVAN PAVAO II., *Enciklika Crkvi u Hrvata*, Zagrebački i splitski odbor za pripravu Papina pohoda, Zagreb, 1998., str. 22.